

Imię i nazwisko: **Katarzyna Bednarczyk**

Dyscyplina: **Ekonomia i Finanse**

Tytuł rozprawy doktorskiej: **Ulga podatkowa jako zachęta do ponoszenia nakładów finansowych na działalność badawczo-rozwojową**

STRESZCZENIE PRACY DOKTORSKIEJ

Głównym celem pracy było sprawdzenie, czy wprowadzone ulgi podatkowe związane z działalnością badawczo-rozwojową (B+R) przyczyniają się do wzrostu nakładów finansowych ponoszonych przez przedsiębiorstwa na działalność badawczo-rozwojową. Od czasu pojawienia się w polskim systemie podatkowym ulgi B+R (czyli od 2016 r.), ulga ta w latach 2016-2018, znacząco ewoluowała w zakresie wysokości możliwych odliczeń od dochodu podatkowego. Pomimo to, nakłady Polski na działalność badawczo-rozwojową były dwukrotnie niższe niż średnia Unii Europejskiej. Dodatkowo, jak wynikało z informacji prasowych z 2019 r., zainteresowanie przedsiębiorstw ulgą B+R było niewielkie.

Ponadto, miejsca Polski w europejskich i światowych rankingach dotyczących nakładów ponoszonych na działalność B+R, innowacyjności i konkurencyjności w latach 2020-2022 wciąż pozostawały na końcu zestawień. W opublikowanym w 2022 roku Europejskim Rankingu Innowacyjności Polska zajęła 24. miejsce na 27 krajów Unii Europejskiej. W związku z tym postawiono następującą hipotezę badawczą:

Wzrost ulg podatkowych w ramach ulgi technologicznej i ulgi badawczo-rozwojowej nie jest skorelowany ze wzrostem nakładów finansowych przedsiębiorstw na działalność badawczo-rozwojową.

Oraz hipotezę pomocniczą:

Jedną z przyczyn niekorzystania w pełni z ulg podatkowych dotyczących działalności B+R przez przedsiębiorstwa w Polsce są skomplikowane przepisy podatkowe.

W celu zweryfikowania postawionych hipotez badawczych oraz osiągnięcia celów pracy, na przełomie listopada i grudnia 2021 roku przeprowadzono ankietę wśród przedsiębiorstw oraz wśród doradców podatkowych na temat stosowania ulgi technologicznej w latach 2014-2015 oraz ulgi badawczo-rozwojowej (oraz ulgi technologicznej) w latach 2016-2020. Badanymi przedsiębiorstwami były osoby prawne – spółki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Opinię ekspertów zbadano za pomocą kwestionariusza ankiety oraz dodatkowo na przełomie stycznia i lutego 2024 roku przeprowadzono wywiady

eksperckie. Ekspertami byli doradcy podatkowi i pracownicy największych firm doradczych (specjalizujących się w usługach podatkowych) z tzw. Wielkiej Czwórki, wiodących nie tylko w Polsce, ale i na świecie w zakresie audytu i doradztwa podatkowego - mowa tu o firmach doradczych: KPMG, Ernst&Young, Deloitte i PricewaterhouseCoopers (PwC). Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego i Ministerstwa Finansów, stosując metody statystyczne, dokonano również następujących obliczeń:

- łańcuchowe wskaźniki dynamiki, umożliwiające porównanie badanych zjawisk z roku na rok,
- współczynnik korelacji Pearsona - do badania zależności pomiędzy badanymi zmiennymi (przy pomocy programu Statistica),
- prognozowanie wysokości odliczeń z tytułu ulg podatkowych przeznaczonych na działalność badawczo-rozwojową oraz przyszłych kwot nakładów finansowych (środki własne przedsiębiorstw poniesione na działalność B+R) - prognozowanie z wykorzystaniem programu Statistica.

Współczynnik korelacji Pearsona – dodatni, na poziomie 0,97, wskazuje na silną korelację pomiędzy wysokością odliczeń dokonywanych w ramach ulgi technologicznej i badawczo-rozwojowej a wartością nakładów (środków wewnętrznych) na badania i rozwój ponoszonych przez przedsiębiorstwa. Oznacza to, że zwiększenie odliczeń z tytułu wyżej wymienionych ulg powoduje wzrost nakładów finansowych przedsiębiorstw na działalność B+R. Również pozytywne wskaźniki dynamiki (z jednym wyjątkiem w 2016 r.) świadczą o tendencji wzrostowej obu badanych zjawisk. Tym samym główna hipoteza badawcza została zweryfikowana negatywnie.

Przeprowadzone własne badania statystyczne, ankietowe oraz wywiad ekspercki pozwoliły osiągnąć cel główny pracy, jakim była *analiza wpływu ulg podatkowych dedykowanych działalności B+R na wielkość nakładów finansowych ponoszonych przez przedsiębiorstwa na działalność badawczo-rozwojową oraz wskazanie czynników wpływających na korzystanie z tych ulg.*

Praca składa się z pięciu rozdziałów, z czego dwa mają charakter całkowicie teoretyczny i dotyczą problematyki podatków, ulg podatkowych, innowacji oraz działalności badawczo-rozwojowej. Rozdział trzeci ma charakter metodyczno-badawczy - opisuje metody badawcze stosowane w pracy oraz przedstawia wyniki badania przedsiębiorstw dotyczące korzystania z ulgi technologicznej i ulgi B+R w latach 2014-2020.

W rozdziale czwartym poddano analizie dane statystyczne dotyczące wysokości odliczeń z tytułu ulg podatkowych związanych z działalnością badawczo-rozwojową oraz wydatków na działalność badawczo-rozwojową w latach 2014-2022. Zaprezentowano

także opinie ekspertów na temat stosowania przez osoby prawne ulg podatkowych związanych z działalnością badawczo-rozwojową w ostatnich latach.

W rozdziale piątym dokonano prognozy odliczeń i wydatków na działalność badawczo-rozwojową w latach 2023-2027. Wskazano także główne przesłanki niewykorzystywania pełnych możliwości ulgi B+R oraz przedstawiono przykład liczbowy w postaci case study, wykorzystujący opracowane wzory i obrazujący kalkulację potencjalnych oszczędności podatkowych wynikających z ulgi na działalność badawczo-rozwojową. Na końcu przedstawiono propozycję zmian podatkowych, które w opinii autorki mogłyby poprawić efektywność ulg podatkowych w polskim systemie podatkowym.